

ΑΙ ΠΑΤΡΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Εἰς τὰς Πάτρας, τόπον ἔνθα τὸ πεῖθον πνεῦμα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας διέρχεται τὴν ὑλιστικὴν λεωφόρον, δὲν δύναται τις ν' ἀναμένη πνευματικὴν ἀνάπτυξιν ἐφ' ἑμίλλον πρὸς ἄλλων μερῶν τῆς μητρ' Ἑλλάδος, ἤτις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τοῦ πνεύματός τῆς ἐφώτισεν ἐλόκληρον τὸν σήμερον πεπολιτισμένον κόσμον. Ἀλλὰ παρὰ τὴν ὑλιστικὴν ζωὴν τῶν Πατρῶν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ παράσχωσι αὐταὶ μίαν γωνίαν τοῦ ἐδάφους τῆς διὰ τὴν κλλιέργειαν τοῦ πνευματικοῦ φυτωρίου. Μία σύντομος ἐξέτασις τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῆς Πελοποννησιακῆς πρωτεύουσῆς ἔχει νὰ ἐμφανίσῃ οὐκ ὀλίγους σκαπανεῖς τῶν γρημμάτων καὶ τῶν τεχνῶν τινές τῶν ὁποίων ἐξέλιπον ἴδη.

Ἐν Πάτραις ἔνθα εὐρίσκεται σήμερον ἡ ὑπ' ἀριθ. 77 ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κορνήλιου οἰκία ἐγεννήθη τὴν 13 Ἰανουαρίου 1859 ὁ μέγας μας ποιητῆς Κωστῆς Παλαμᾶς. Εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν καὶ ὀλίγον χρόνον πρωτίτερα κατὰ τὸ ἔτος 1856 εἶδε τὸ φῶς ἡ πρὸ μηνῶν ἀποδηώσασα ἐν Ἰταλίᾳ λογία καὶ διδάσμιος συγγραφεὺς Ματθίλδη Σεράρ. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν ἐγεννήθη ὁ ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένος ποιητῆς Σπυρίδων Βασιλειάδης. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ἕτερος ποιητῆς, μὴ σύγχρονος δόξᾳ τῆς Γαλλικῆς ποιήσεως, ὁ Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος ὁ πρὸ ὀλίγου θάνατος τοῦ ὁποίου ἐθρηγήθη τόσον μεγάλως ἐν Γαλλίᾳ ὅπου ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν ἐγκατασταθῆ. Ὁ Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος ὁ μὲ τὸ ψευδώνυμον Μωριᾶς γνωστὸς ποιητῆς, εἶχε καταλάβει ἐξέχουσαν θέσιν, ἐν τῇ φιλολογικῇ κέσμῳ. Ἐὰ ἔργα αὐτοῦ μεγάλῃ εἶχον παραγάγει ἐντύπωσιν, εἰ' ὃ καὶ τὸν κατέταξαν εἰς περιόπτου θέσιν μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμμάτων. Ὁ Ζᾶν Μωριᾶς, ἐτιμοῦσε διὰ τῶν συμβολιστικῶν ποιημάτων του τὸ ἀθάνατον Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐν τῇ ξένη. Ἄλλο τέκνον τῶν Πατρῶν ὁ ἐν Ἀθήναις διακείμενος τμηματάρχης τῆς Ἑλληνικῆς ἐιδιότηκῆς, ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῶν Πατρῶν Στέφανος Θωμῆπουλος, τοῦ ὁποίου τὸ ὀγκῶδες ἔργον ἀποτελεῖ σπανίαν ἱστορικὴν συγγραφήν. Ὁ Ἠλίας Οἰκονομῶπουλος μεταφραστῆς, συγγραφεὺς καὶ λογογράφος εἶναι τῶν

Πατρῶν γέννημα. Ἄλλο ἐπλέκτον τῆς πόλεως τέκνον ὁ λατρός Χρ. Κορύλλος συγγραφεὺς τοῦ ὀγκύδου· τόμιου τῆς χωρογραφίας τοῦ Νομοῦ Ἀχαΐας. Οἱ μακαρίται Ἰλλίας Συνοδινὸς σατυρικὸς ποιητῆς, Σταμάτιος Θεοδόρης συγγραφεὺς τοῦ ἐμπορικοῦ λεξικοῦ καὶ πολλῶν ἄλλων ἐμπορικῶν πραγματιῶν εἶνε τῆς πόλεως ταύτης τέχνα. Ἀλλὰ ποῖος ἰδὼ λησιμονήσῃ τὸν μακαρίτην Τέλην Τούρνιν τὸν ἀκούραστον αὐτὸν σακαπανέα τῶν γραμμάτων, τὸν δεινὸν λογογράφον καὶ χρονογράφον, τὸν θαυὸν κοινωνιστὴν τὸν πρωτοστατήσαντα πάντοτε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς πόλεως; Γέννημα καὶ οὗτος τῶν Πατρῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ γνωστὸς ἀνὰ τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Μάκ.— Ἄθῶν ποιητῆς καὶ συγγραφεὺς πολλῶν δραματικῶν καὶ κοινωνικῶν ἔργων κ. Μάκης Ἀθανασίου. Καὶ οὗτος πάντοτε ἐπρωτοστάτησεν. εἰς ὅ,τι ἐκπολιτιστικόν, ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον. Δεξιὸς τεχνίτης τῆς γραφίδος διηύθυνεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν τὴν ἐνταθίῃ ἡμερησίᾳ ἐφημερίδα «Φῶς»· ἀντίξοοι ὅμως περιστάσεις δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδόσεώς της. Ἄλλοι ἐκ Πατρῶν συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ εἶνε ὁ ἀείμνηστος Τίμος Σταθόπουλος δεινὸς λογογράφος καὶ χρονογράφος γνωστὸς ἀνὰ τὸν δημοσιογραφικὸν κόσμον τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Βασίλ. Ἡλιόπουλος θεατρικὸς συγγραφεὺς, ὁ Γ. Λεβεντάκος, τὸ σύγγραμμα τοῦ ὁποῖου περὶ «Δημοσίας ὑγιεινῆς» προκάλεσε μεγάλο ἐνδιαφέρον διὰ τὴν σπουδαιότητα τῶν γνωμῶν καὶ ἰδεῶν του ἀλλὰ καὶ τῶν γνώσεών του τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν, καὶ τέλος ὁ ἐν Ἀθήναις διαμείνων ποιητῆς τοῦ «Ἀπὸ τὸν κάτω κόσμον» καὶ τοῦ «Γραγουδίου τῆς Ρίνας» κ. Σωτήριος Γιαννιτσόπουλος.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τέχνας ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν αἱ Πάτριαι πολλὰ καλλιτεχνικὰ πνεύματα. Εἰς τὴν γλυπτικὴν τὸν Ἀντώνιον Σῶχον ἢ καλλιτεχνικὴ ψυχὴ τοῦ ὁποῖου πάντοτε θαδίζει πρὸς τὴν τρόσδον.

Εἰς τὸν Σῶχον ἐφαίλεται ἢ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἀλωνίοις στηθεῖσα πρὸ ἐτῶν προτομῆ τοῦ πρώτου ὑψώσαντος τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Πάτραις, Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ.

Εἰς τὴν ζωγραφικὴν τὸν καθηγγητὴν τοῦ Πολυτεχνείου κ. Ἐπαμ. Θωμόπουλον, δεινὸν τῆς φύσεως ἀντιγραφέα καὶ τὸν

Γ. Χατζόπουλον μεγάλον ζωγράφον διαμένοντα ἐν Ἀθήναις.

Εἰς τὴν μουσικὴν τὴν γλυκύτατον βιολιστὴν κ. Γεώργιον Λυκούδη, δαιμόνιον καλλιτέχνην, τὸν Γ. Νικολάου ἐκ τῶν δυνατοτέρων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, καὶ τὴν δαιμονίαν κλιδοκυμβαλίστριαν δεσποινίδα Ἀντιγόνην Παπαμικροπούλου, ἐκπαιδευθεῖσαν ἐν Εὐρώπῃ.

Καὶ εἰς τὰς ἄλλας τέχνας δὲν ὑστεροῦσιν αἱ Πάτριαι. Καὶ πολλοὶ εἶνε εἰσέτι ἐκείνοι οἱ ὅποιοι δέον νὰ ἀναφερθοῦν, καὶ νὰ ἐξαρθοῦν, ἀλλὰ ἡ πρόχειρος αὕτη ἔρευνα καὶ ὁ χῶρος τοῦ «Ἡμερολογίου» δὲν ἐπιτρέπουσι λεπτομερῆ καὶ ἐνδελεχῆ ἐξέταση τῆς πνευματικῆς τῶν Πατρῶν ἀναπτύξεως.

Γ. Π.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Ἡ πόλις τῶν Πατρῶν εἶνε γνωστὴ διὰ τὰ βρητανευστικά αἰσθήματα τῶν κατοίκων της, τὰ ὅποια μαρτυροῦνται καὶ ἀπὸ τοὺς ἐν αὐτῇ περικαλεστάτους ἱεροὺς ναοὺς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν τακτικῶν—κατὰ τὸ πλεῖστον—ἐκκλησιασμῶν τῶν χριστιανῶν της.

Εἰς τοῦτο εἶνε ἀληθὲς ὅτι συμβάλλει οὐκ ὀλίγον καὶ τὸ τακτικῶς διενεργούμενον βεῖτον κήρυγμα, οὗ προεξάρχει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης.

Ἄλλὰ καὶ ἐπὶ φιλανθρωπία διακρίνονται οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως.

Τρανῆ τοῦτου ἀπόδειξις εἶνε ἡ εὐδοκίμησις τοῦ ὑπὸ Σεβ. Μητροπολίτου ἰδρυθέντος ταμείου ἐλεημοσυνην, τὸ ὅποιον οὐχ ὀλίγον συντελεῖ εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἐνδεῶν καὶ πάντοτε μὲν, ἐξαιρετέως δὲ κατὰ τὰς ἁγίας ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα.

Ἐὰν εἰς τοῦτο προστεθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι φιλανθρωπικαὶ τῆς